

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін
до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187»

I. Визначення проблеми

Проблема, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, полягає в тому, що чинні Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 (далі – Ліцензійні умови) не відображають положення Закону України «Про адміністративну процедуру» від 15 листопада 2024 року № 2073-IX, Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» від 06 червня 2024 року № 3791-IX, яким внесено зміни до Закону України «Про вищу освіту», до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», зокрема в частині вимог до педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Окремі аспекти започаткування та провадження освітньої діяльності на рівнях вищої освіти, визначені Ліцензійними умовами, встановлюють частку науково-педагогічних (педагогічних) та/або наукових працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене звання та працюють у здобувача ліцензії (ліцензіата) за основним місцем роботи, та додаткові вимоги до них для отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти.

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти» від 06 червня 2024 року № 3791-IX» змінено розподіл часу педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, встановлено відсоток робочого часу науково-педагогічного працівника на навчальний рік, який має становити саме наукова робота.

Статтею 24 Закону України «Про вищу освіту» визначено, що у сфері вищої освіти ліцензуванню підлягають 1) освітня діяльність закладу вищої освіти на певному рівні вищої освіти; та 2) освітня діяльність за освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

Відповідно до пункту 1 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 (далі – Положення), Міністерство освіти і науки України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема у сфері освіти, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або

провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності.

Підпунктами 44, 44⁻¹, 44⁻² пункту 4 вказаного Положення до повноважень МОН віднесено:

здійснення ліцензування освітньої діяльності закладів вищої, післядипломної, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної) освіти, а також перевірку дотримання ними ліцензійних умов;

розроблення ліцензійних умов провадження освітньої діяльності та подання їх Кабінетові Міністрів України для затвердження;

здійснення контролю за дотриманням ліцензіатами вимог ліцензійних умов та за результатами перевірки прийняття рішення.

У даний час діє постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 365), яка визначає загальні принципи до ліцензування.

Статтею 9 Закону України «Про вищу освіту» визначено, що ліцензійні умови провадження освітньої діяльності визначають 1) кадрові вимоги до працівників, які мають визначену освітню та/або професійну кваліфікацію; 2) технологічні вимоги щодо наявності певної матеріально-технічної бази разом з даними, що дають змогу її ідентифікувати (для освітніх програм для регульованих професій та з урахуванням необхідності створення умов для осіб з особливими освітніми потребами); 3) інші вимоги, передбачені Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Наразі мережу закладів вищої освіти складають університети (63%), академії (20%) та інститути (16%), які провадять фундаментальні наукові дослідження, здійснюють професійну підготовку кадрів, міжнародну, інноваційну діяльність тощо. В університеті відбувається найбільша інтеграція освіти і науки, де здобувачі вищої освіти здобувають освіту через дослідження. Крім того, університет дає можливість максимально реалізувати індивідуальну освітню траєкторію. В академіях та інститутах мова більш йде про набуття знань та вмінь, що можуть бути використані в конкретній галузі професійної діяльності. Якісна реалізація відповідних освітніх програм не може бути виконана без відповідного кадрового забезпечення.

Кадрові вимоги є однією з важливих складових отримання ліцензії на провадження освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти.

Проблема полягає в тому, що визначені законодавством нові вимоги та перерозподіл часу педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти, що здійснюють підготовку на різних рівнях вищої освіти, потребують врегулювання вимог до кадрового складу, визначеного Ліцензійними умовами.

Проект акта врегулює вимоги до ліцензування для провадження освітньої діяльності на різних рівнях вищої освіти в частині кадрового

забезпечення з урахуванням вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти»

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	—	+
Держава	+	—
Суб'єкти господарювання	+	—
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	—	—

Обґрунтування неможливості вирішення проблеми за допомогою ринкових механізмів:

Проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки заклади освіти, що надають вищу освіту, як елемент ринку освітніх послуг не може бути об'єктом впливу суто ринкових сил і механізмів внаслідок опосередкованого характеру попиту на освітні послуги (з боку роботодавців через споживачів — здобувачів освіти, які мають свої інтереси часто не сфокусовані на якості здобутої освіти), особливостей ринку праці раніше для науково-педагогічних, тепер — педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів, що надають вищу освіту, що породжує цілу низку проблем, значною залежністю держави та ринку праці від результатів якісного надання освітніх послуг.

II. Цілі державного регулювання

Проект акта спрямовано на створення умов для започаткування та провадження освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти, визначення ліцензійних вимог до освітньої діяльності у сфері вищої освіти в частині кадрового забезпечення кожного освітнього компоненту освітньої програми з урахуванням освітньої та/або професійної кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників. Також проект акта спрямований забезпечення здобувачам умов для здобуття вищої освіти кращої якості. Це в свою чергу призведе до покращення конкурентного середовища на внутрішньому ринку освітніх послуг та посилення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку освітніх послуг.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Залишення існуючої ситуації без змін.

Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін	Збереження status quo є неможливим, оскільки започаткування та провадження освітньої діяльності за певним рівнем вищої освіти та освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, не може бути реалізовано без урахування нових вимог до педагогічних та науково-педагогічних працівників, без урахування вимог Ліцензійних умов до кадрового складу.
Альтернатива 2 Прийняття проекту акта	Запропонований спосіб вирішення зазначеної проблеми є найбільш доцільним, оскільки забезпечить виконання вимог законодавства України з урахуванням останніх у ньому змін, забезпечить усунення правових прогалин для отримання суб'єктами ліцензування ліцензії на провадження освітньої діяльності за певним рівнем вищої освіти та освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні.	Неможливість отримання достатньої кількості нових фахівців з вищою освітою, зокрема для регульованих професій, та погіршення умов для конкурування закладів освіти (через невиконання Ліцензійних умов та неможливість відкриття нових освітніх програм).
Альтернатива 2	Створення більш конкурентного середовища на ринку освітніх послуг при підготовці фахівців, що мають вищу освіту, зокрема за регульованими професіями. Забезпечення надання більш якісних освітніх послуг. Недопуск (виведення) з ринку освітніх послуг закладів, які не забезпечують відповідних умов надання вищої освіти, підвищення репутації вищої освіти на міжнародному рівні, що сприятиме збільшенню надходжень до бюджету.	Необхідність внесення змін в процедуру електронного ліцензування..

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
------------------	--------	---------

Альтернатива 1	Відсутні.	Вірогідність вибору закладу освіти, які не забезпечують виконання вимог Ліцензійних умов для здобувачів вищої освіти.
Альтернатива 2	Гарантування виконання вимог Ліцензійних умов для здобуття вищої освіти, зокрема за освітніми програмами для регульованих професій та, як наслідок, можливість для отримання освіти кращої якості.	Вірогідність виникнення потреби змінити заклад вищої освіти (у випадку закриття освітньої програми, що не зможе забезпечити дотримання Ліцензійних умов з урахуванням особливостей ліцензування).

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Дія проєкту регуляторного акта поширюватиметься на сферу інтересів суб'єктів господарювання:

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	197	228	43	-	468*
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	42 %	49 %	9 %	-	100 %

*Інформацію щодо кількості суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання та відображають кількість закладів освіти, що здійснюють освітню діяльність за рівнями вищої освіти, отримано з Реєстру суб'єктів освітньої діяльності <https://registry.edbo.gov.ua/>.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні.	Відсутні
Альтернатива 2	Можливість відкриття нових освітніх програм вищої освіти, зокрема для регульованих професій, та кадрове забезпечення, що відповідає вимогам Ліцензійних умов для здобуття вищої освіти, зокрема за освітніми програмами для регульованих професій, що покращує репутацію закладів вищої освіти, підвищує продуктивність та конкурентоспроможність.	271 872,00 грн

Під час проведення оцінки впливу проєкту акта на сферу інтересів суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва окремо кількісно визначено витрати, які будуть виникати внаслідок дії регуляторного акта (згідно з додатком 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта).

Оцінка сумарних витрат за альтернативами

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1. Існуюча ситуація залишається без змін	Іміджеві витрати, пов'язані із втраченими можливостями щодо розвитку освітніх послуг. Виникнення перешкод до євроінтеграції та розвитку програм всіх рівнів вищої освіти. Витрати, пов'язані із розглядом звернень закладів освіти становитимуть 171 010,00 грн.
Альтернатива 2. Прийняття запропонованого проекту акта	у великих та середніх суб'єктів господарювання – 271 872,00 грн

Внаслідок запровадження регуляторного акта держава, суб'єкти господарювання і громадяни отримують вигоду – підвищення якості вищої освіти, раціональне використання ресурсів, сприяння розвитку наукової діяльності.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (за ті (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного балу
Альтернатива 1	1	Зазначена проблема продовжуватиме існувати, заклади не зможуть відкривати нові освітні програми, зокрема для регульованих професій; виникне загроза переорієнтації українських та іноземних громадян для здобуття вищої освіти з регульованих професій в інших країнах.
Альтернатива 2	3	Цілі прийняття регуляторного акта будуть досягнуті повністю. Прийняття акта дозволить закладам відкривати нові освітні програми для підготовки здобувачів вищої освіти, зокрема для регульованих професій, якісно готувати фахівців для ринку праці, сприятиме підвищенню репутації вищої освіти, створенню більш конкурентного середовища на ринку освітніх послуг.

Рейтинг результативно сті	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	У разі залишення наявної на сьогодні ситуації без змін, вигоди для держави, громадян та суб'єктів господарюван ня відсутні.	Витрати, пов'язані із невиконанням норм Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту». Неможливість здобувачам ліцензій (ліцензіатам) отримати ліцензію (розширити провадження освітньої діяльності) на певному рівні вищої освіти, зокрема за освітніми програмами для регульованих професій. Неможливість отримання достатньої кількості нових фахівців для ринку праці та погіршення умов для конкурування закладів освіти (через неможливість відкриття нових освітніх програм). Збереження на ринку освітніх послуг закладів, які не забезпечують виконання Ліцензійних умов для підготовки фахівців, зокрема в частині кадрового забезпечення. Погіршення умов для реалізації наукової діяльності Вірогідність вибору здобувачами закладів освіти, які не забезпечують адекватних умов для надання освітніх послуг у сфері вищої освіти. Вірогідність виникнення у здобувача потреби змінити заклад вищої освіти (у випадку закриття освітньої програми, що не зможе забезпечити дотримання ліцензійних умов з урахуванням особливостей ліцензування).	Залишення ситуації, яка існує на сьогодні, не вирішує проблему, а створює нормативно-правові прогалини, що впливають на реалізацію автономії закладів вищої освіти щодо права відкриття освітніх програм за власним бажанням та якість надання освітніх послуг.
Альтернатива 2	Прийняття акта забезпечить виконання законодавчих норм з питань	Реалізація проєкту Закону не потребуватиме додаткових витрат з державного бюджету, витрати в межах бюджетних асигнувань. Для громадян додаткові витрати відсутні.	Повністю вирішує проблему. Цей спосіб забезпечить визначення особливостей ліцензування для здійснення освітньої діяльності у сфері вищої

	ліцензування освітньої діяльності у сфері вищої освіти, зокрема за освітніми програмами для регульованих професій. Дозволить закладам відкривати нові освітні програми.		освіти, зокрема за освітніми програмами для регульованих професій, та дасть можливість закладам відкривати нові освітні програми, розширювати ліцензійний обсяг та гарантувати здобувачам відповідні умови здобуття освіти; забезпечить приведення нормативно-правової бази ліцензування освітньої діяльності у відповідність до вимог законодавства України з урахуванням останніх у ньому змін.
--	---	--	---

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1	Залишення наявної на сьогодні ситуації без змін не забезпечить досягнення цілей.	Вплив зовнішніх факторів на дію регуляторного акта не очікується.
Альтернатива 2	Прийняття акта забезпечить у повному обсязі досягнення задекларованих цілей, поставленої мети та є єдиним необхідним і достатнім способом вирішення проблеми. Обрання альтернативи 2 зумовлене тим, що прийняття запропонованого проекту акта створить умови для ліцензування освітньої діяльності у сфері вищої освіти, зокрема за освітніми програмами для регульованих професій та дасть можливість закладам відкривати нові освітні програми, забезпечить приведення нормативно-правової бази ліцензування освітньої діяльності у відповідність до вимог законодавства України з урахуванням останніх у ньому змін.	Вплив зовнішніх факторів на дію регуляторного акта не очікується.

Враховуючи вищенаведені позитивні та негативні сторони альтернативних способів досягнення мети, доцільно прийняти запропонований альтернативою 2 регуляторний акт.

Негативних наслідків від прийняття регуляторного акта не очікується.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізми дії регуляторного акта.

Для вирішення проблем, визначених у розділі першому, та досягнення цілей, визначених у розділі другому цього аналізу регуляторного впливу, проєктом акта передбачено механізм розв'язання проблеми шляхом його прийняття.

Проєкт постанови спрямовано на дотримання вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти». Проєктом акта пропонується затвердити Ліцензійні умови, зокрема в частині вимог до кадрового складу для провадження освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти, освітніх програм для регульованих спеціальностей, які є критичними для збереження життя та забезпечення здоров'я людини.

Так, наприклад, кадрові вимоги визначають вимоги до педагогічних науково-педагогічних працівників, їх наукової та/або практичної діяльності, склад групи забезпечення, частку осіб з певною кваліфікацією серед всіх науково-педагогічних працівників, що забезпечують певну освітню програму тощо.

Організаційні засади для впровадження регуляторного акта в дію.

Відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» проєкт регуляторного акта – постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187» було оприлюднено у розділах «Громадське обговорення» та «Регуляторна політика» на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua) для обговорення та отримання пропозицій та зауважень від зацікавлених фізичних та юридичних осіб.

Для впровадження регуляторного акта необхідно забезпечити відповідне інформування громадськості, засновників та керівників закладів освіти, органів управління освітою, здобувачів освіти про вимоги регуляторного акта шляхом його оприлюднення на офіційних веб-сайтах Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України.

Для впровадження проєкту постанови Міністерство освіти і науки України в процесі ліцензування освітньої діяльності за освітніми програмами для регульованих професій забезпечить проведення виїзної ліцензійної експертизи, для проведення якої орган ліцензування утворює експертну комісію, якщо немає підстав для залишення заяви без розгляду.

Заходи, які мають здійснити органи влади для впровадження цього регуляторного акта:

забезпечити інформування всіх заінтересованих сторін щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187, якою затверджені Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності, зокрема і у сфері вищої освіти та за освітніми програмами для регульованих професій, можливості розпочати ліцензування освітньої діяльності у сфері вищої освіти та

за освітніми програмами для регульованих професій на певному рівні вищої освіти.

Заходи, які мають здійснити суб'єкти господарювання (здобувачі ліцензії, ліцензіати) для впровадження цього регуляторного акта:

у разі необхідності розглянути можливість започаткувати (розширити провадження освітньої діяльності) за вищевказаними рівнями та сферами освіти.

Ризику впливу зовнішніх факторів на дію регуляторного акта немає.

Можлива шкода у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта якими залежно від ресурсів, розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Від впровадження проєкту регуляторного акта негативних наслідків не очікується.

Враховуючи, що питома вага суб'єктів малого підприємництва (малих та мікропідприємств разом) у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюється регулювання, не перевищує 10 відсотків, розрахунок витрат за запровадження державного регулювання для суб'єктів малого підприємництва згідно з додатком 4 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (Тест малого підприємництва) не здійснюється.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії акта не обмежено у часі.

Термін набрання чинності регуляторним актом – на наступний день з дня його опублікування.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозні значення показників результативності регуляторного акта будуть встановлюватися після набрання чинності актом.

Основними показниками результативності регуляторного акта є:

обсяг надходжень коштів до державного бюджету, пов'язаних з дією акта – не змінюється;

кількість суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта – усі заклади освіти, що здійснюють (планують здійснювати) освітню діяльність за освітніми програмами для регульованих професій;

кількість виїзних ліцензійних експертиз;

кількість ліцензій (видача, розширення), виданих суб'єктам господарювання у сфері вищої освіти;

рівень поінформованості громадськості та суб'єктів господарювання з основними положеннями акта – високий. Повідомлення про оприлюднення, проєкт акта та аналіз регуляторного впливу акта розміщено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua). Проєкт акта

було обговорено та підтримано закладами освіти, громадськістю.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності дії регуляторного акта буде проводитись за допомогою заходів, спрямованих на оцінку стану впровадження регуляторного акта шляхом аналізу статистичних показників.

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватися до кінця календарного року з моменту набрання чинності.

Повторне відстеження планується здійснити до кінця другого календарного року після набуття чинності регуляторного акта, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження.

Періодичне відстеження здійснюватиметься раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження, з метою оцінки ступеня досягнення актом визначених цілей.

Метод проведення відстеження результативності – статистичний.

Вид даних, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності – статистичні.

Міністр освіти і науки України

Оксен ЛІСОВИЙ

«__» _____ 2025 р.